

MEHRIBONLIK UYLARI TARBIYALANUVCHILARINI MUSTAQIL HAYOTGA TAYYORLASH”

Kamolova Sabrina

Shaymardonova Yulduz

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti

Pedagogika fakulteti pedagogika

Talim yonalishi talabalari

Anotatsiya. *Mazkur maqolada mehribonlik uylari tarbiyalanuvchilarini mustaqil hayotga tayyorlashning ijtimoiy-pedagogik ahamiyati o'rganilgan. Ota-ona qaramog'idan mahrum bo'lgan bolalarni jamiyatga moslashtirish, ularda hayotiy ko'nikmalar va ijtimoiy faollikni shakllantirish masalalari tahlil qilingan. Shuningdek, tarbiyalanuvchilarning mustaqil qaror qabul qilish va muloqot madaniyatini rivojlantirish zarurligi ta'kidlangan. Tadqiqotda xalqaro tajribalar, jumladan UNICEF tavsiyalari ham inobatga olingan.*

Tadqiqot natijalari mehribonlik uylari tarbiyalanuvchilarini mustaqil hayotga tayyorlash jarayonini takomillashtirishga xizmat qiladi. Mazkur yo'nalishda ijtimoiy pedagog faoliyatining ahamiyati va tarbiya jarayonini samarali tashkil etish masalalari muhim o'rin tutadi.

Abstract. *This article studies the socio-pedagogical significance of preparing children from orphanages for independent life. The issues of adapting children deprived of parental care to society, forming life skills and social activity in them are analyzed. The need for independent decision-making and development of a culture of communication among children is also emphasized. The study takes into account international experience, including UNICEF recommendations.*

The results of the study serve to improve the process of preparing children from orphanages for independent life. In this area, the importance of social pedagogical activity and the issues of effective organization of the educational process play an important role.

Аннотация. *В данной статье исследуется социально-педагогическое значение подготовки детей из детских домов к самостоятельной жизни. Анализируются вопросы адаптации детей, лишенных родительской опеки, к жизни общества, формирования у них жизненных навыков и социальной активности. Также подчеркивается необходимость самостоятельного принятия решений и развития культуры общения среди детей. В исследовании учитывается международный опыт, включая рекомендации ЮНИСЕФ.*

Результаты исследования служат для совершенствования процесса подготовки детей из детских домов к самостоятельной жизни. В этой области важную роль играют важность социально-педагогической деятельности и вопросы эффективной организации образовательного процесса.

Kalit soʻzlar: *Ijtimoiy pedagogika, mehribonlik uylari, tarbiyalanuvchilar, mustaqil hayot, ijtimoiy moslashuv, hayotiy koʻnikmalar, ijtimoiy himoya, tarbiya jarayoni, ijtimoiy faollik, kasbiy yoʻnaltirish.*

Kirish

Bugungi kunda ota-ona qaramogʻidan mahrum boʻlgan bolalarni ijtimoiy himoya qilish va ularni mustaqil hayotga tayyorlash dolzarb ijtimoiy-pedagogik muammolardan biri hisoblanadi. Mehribonlik uylari tarbiyalanuvchilari jamiyatga moslashish jarayonida qoʻshimcha pedagogik va psixologik yordamga muhtoj boʻladilar. Shu sababli ularni mustaqil hayotga tayyorlash taʼlim-tarbiya tizimining muhim yoʻnalishlaridan biri sanaladi.

Mazkur yoʻnalishda xalqaro tashkilotlar, jumladan UNICEF va UNESCO tomonidan bolalar huquqlarini himoya qilish, ularning taʼlim olishi va ijtimoiy moslashuvini taʼminlash boʻyicha bir qator tavsiyalar ishlab chiqilgan. Tarbiyalanuvchilarda mustaqil qaror qabul qilish, muloqot madaniyati va hayotiy koʻnikmalarni shakllantirish ularning kelajakdagi ijtimoiy hayotida muhim ahamiyat kasb etadi.

Asosiy qism

Mehribonlik uylari tarbiyalanuvchilarini mustaqil hayotga tayyorlash jamiyat taraqqiyotining muhim ijtimoiy-pedagogik vazifalaridan biri hisoblanadi. Bugungi globallashuv jarayonida ota-ona qaramogʻidan mahrum boʻlgan bolalarni faqat moddiy taʼminlash emas, balki ularni maʼnaviy, psixologik va ijtimoiy jihatdan mustaqil hayotga tayyorlash ham muhim ahamiyat kasb etadi. Mustaqil hayotga tayyorlash jarayoni tizimli ravishda olib borilishi, bunda taʼlim, tarbiya, psixologik yordam va ijtimoiy himoya uygʻunlashgan holda tashkil etilishi lozim.

Tarbiyalanuvchilarning ijtimoiy moslashuv jarayoni murakkab psixologik xususiyatlarga ega. Mehribonlik uylarida tarbiyalangan bolalarda baʼzan oʻziga ishonchsizlik, muloqot qilishda qiyinchilik, ijtimoiy muhitdan choʻchish kabi holatlar kuzatilishi mumkin. Shu sababli ijtimoiy pedagog va psixologlar tomonidan maxsus rivojlantiruvchi dasturlar ishlab chiqilishi zarur. Bolalarda oʻz-oʻzini anglash, mustaqil qaror qabul qilish, stressga chidamlilik va ijtimoiy faollikni shakllantirish ustuvor vazifalardan biridir. Bu jarayonda trening mashgʻulotlari, guruhviy suhbatlar va individual pedagogik ishlar muhim oʻrin tutadi.

Mustaqil hayotga tayyorlashning muhim yoʻnalishlaridan biri – tarbiyalanuvchilarning taʼlim sifatini oshirishdir. Sifatli taʼlim bolalarning kelajakda kasb tanlash imkoniyatini kengaytiradi. Shu bois, taʼlim jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qoʻllash, interaktiv metodlardan foydalanish samarali natija beradi. Bolalarda tanqidiy fikrlash, ijodiy yondashuv va muammolarni mustaqil hal qilish koʻnikmalarini rivojlantirish zamonaviy taʼlim tizimining asosiy talablaridan biridir.

Kasbiy yo‘naltirish ishlari ham mehribonlik uylari tarbiyalanuvchilarini mustaqil hayotga tayyorlashning muhim tarkibiy qismidir. Tarbiyalanuvchilarga turli kasblar haqida ma‘lumot berish, kasb tanlash bo‘yicha maslahatlar tashkil etish va amaliy ko‘nikmalarni shakllantirish ularning kelajakdagi ijtimoiy-iqtisodiy barqarorligini ta‘minlashga yordam beradi. Bu jarayonda kasb-hunar kollejlari, o‘quv markazlari va ishlab chiqarish korxonalarini bilan hamkorlik qilish muhim ahamiyatga ega.

Ijtimoiy pedagog faoliyati mustaqil hayotga tayyorlash jarayonida markaziy o‘rinni egallaydi. Ijtimoiy pedagog tarbiyalanuvchilarning oilaviy sharoitini o‘rganadi, ularning muammolarini aniqlaydi va tegishli yordam ko‘rsatadi. U bolalarning huquqlarini himoya qilish, ularni ijtimoiy xizmatlar bilan bog‘lash va jamiyatga moslashuviga ko‘maklashish kabi vazifalarni bajaradi. Shu bilan birga, ijtimoiy pedagog ota-ona o‘rnini bosuvchi muhitni yaratishga harakat qiladi. Mazkur yo‘nalishda UNICEF va UNESCO tomonidan ishlab chiqilgan bolalar huquqlarini himoya qilish dasturlari muhim metodik asos bo‘lib xizmat qiladi.

Tarbiyalanuvchilarda moliyaviy savodxonlikni shakllantirish ham mustaqil hayotga tayyorlashning muhim omillaridan biridir. Bolalarga pulni tejash, shaxsiy byudjetni rejalashtirish, kundalik xarajatlarni nazorat qilish ko‘nikmalarini o‘rgatish ularning kelajakda mustaqil yashashiga yordam beradi. Bundan tashqari, uy xo‘jaligini yuritish, oziq-ovqat mahsulotlarini to‘g‘ri tanlash va shaxsiy gigiyena qoidalariga rioya qilish ham muhim hayotiy ko‘nikmalar hisoblanadi.

Shuningdek, tarbiyalanuvchilarning ma‘naviy-axloqiy tarbiyasiga ham alohida e‘tibor qaratish lozim. Ularda vatanparvarlik, mehr-oqibat, insonparvarlik va jamiyat oldidagi mas‘uliyat hissini shakllantirish zarur. Madaniy-ma‘rifiy tadbirlar, sport musobaqalari va ijodiy to‘garaklar bolalarning shaxs sifatida rivojlanishiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatadi. Jamoaviy faoliyat esa bolalarda hamkorlik, liderlik va ijtimoiy muloqot ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

Psixologik yordam tizimini rivojlantirish ham muhim ahamiyatga ega. Ko‘plab tarbiyalanuvchilar oilaviy mehr yetishmasligi sababli ruhiy stress va depressiya holatlariga duch kelishi mumkin. Shu sababli psixologlar tomonidan individual maslahatlar, guruh terapiya mashg‘ulotlari va motivatsion treninglar tashkil etilishi kerak. Bu esa bolalarning ruhiy barqarorligini ta‘minlashga xizmat qiladi.

Xalqaro tajribalar shuni ko‘rsatadiki, mehribonlik uylari tarbiyalanuvchilarini mustaqil hayotga tayyorlashda integratsion ta‘lim modeli samarali hisoblanadi. Bu model ta‘lim, tarbiya, psixologik yordam va ijtimoiy himoyani bir tizimda uyg‘unlashtirishni nazarda tutadi. Rivojlangan davlatlarda tarbiyalanuvchilarni mustaqil hayotga bosqichma-bosqich tayyorlash tizimi joriy etilgan bo‘lib, bu tajribalar boshqa mamlakatlar uchun ham namuna bo‘lib xizmat qiladi.

Mehribonlik uylari tarbiyalanuvchilarini mustaqil hayotga tayyorlash uzoq muddatli, kompleks yondashuvni talab qiladigan jarayondir. Ushbu jarayonda davlat, oila, ta‘lim muassasalari va jamoatchilik hamkorligi muhim ahamiyatga ega. Tarbiyalanuvchilarning

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

mustaqil hayotga muvaffaqiyatli moslashishi jamiyatning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, mehribonlik uylari tarbiyalanuvchilarini mustaqil hayotga tayyorlash bugungi kunda muhim ijtimoiy-pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi. Ota-ona qaramog‘idan mahrum bo‘lgan bolalarning jamiyatga muvaffaqiyatli moslashishi ularning ta‘lim-tarbiya, psixologik qo‘llab-quvvatlash va ijtimoiy ko‘nikmalarini rivojlantirishga bog‘liqdir. Mustaqil hayotga tayyorlash jarayonida tarbiyalanuvchilarda o‘ziga ishonch, mas‘uliyat, muloqot madaniyati va hayotiy ko‘nikmalarni shakllantirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Shuningdek, bu jarayonda oila, ta‘lim muassasalari va ijtimoiy tashkilotlar hamkorligi muhim hisoblanadi. Mehribonlik uylari tizimida tarbiyalanuvchilarning kelajakda mustaqil, bilimli va jamiyatga foydali shaxs bo‘lib yetishishi uchun zarur shart-sharoitlarni yaratish dolzarb vazifadir. Umuman olganda, tarbiyalanuvchilarni mustaqil hayotga tayyorlash jamiyatning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abdulla Avloniy. Turkiy guliston yoxud axloq. – Toshkent: O‘qituvchi nashriyoti.
2. UNICEF. Children Protection and Social Development Reports. – New York.
3. UNESCO. Education for All Global Monitoring Report. – Paris.
4. Janusz Korczak. How to Love a Child. – Warsaw.
5. O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi. “Bola huquqlari to‘g‘risida”gi Qonun. – Toshkent, 2008.
6. O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi. “Ta‘lim to‘g‘risida”gi Qonun. – Toshkent, 2020.

